

Van Wad tot Woud: nieuws uit de Friese natuur

Merel Zweemer & Teddy Dolstra

De vaste rubriek van Wad tot Woud bevat ditmaal bijdragen van Derick Hiemstra, Martijn Bot, Harrie Bosma en Gertie Papenburg. Heeft u ook eens een bijzondere waarneming gedaan? Uniek dieregedrag waargenomen? Een zeldzame soort ontdekt?

Laat het weten via mzweemer@gmail.com en deel uw nieuws met de lezers van Twirre!

Bijzondere dwaalgasten

Maandag 30 oktober 2017 waren de vogelringers Peter van Horssen, Hans van Heiningen en Michiel van der Weide actief op het Vogelringstation Vlieland in de Kroon's Polders. Door geluiden af te spelen worden vogels naar de ringbaan gelokt, waar ze in de mistnetten vliegen en vervolgens geringd worden. De ringers maken een inschatting welke vogels er verwacht kunnen worden in een bepaalde tijd van het jaar en kiezen op basis daarvan welke geluiden worden afgespeeld. Op deze dag was dat onder andere het geluid van lijsters en zeldzame zangers. Het leidde ertoe dat er een eerste kalenderjaar vrouwtje Zwartkeellijster het net in vloog! De Zwartkeellijster is een Siberische soort die broedt op de vlakten van de taiga en niet westelijker dan het Oeralgebergte. De soort overwintert normaal in Zuidoost-Azië. Er zijn in Nederland negen geaccepteerde gevallen, dus indien deze ringvangst geaccepteerd wordt, zou dit het tiende geval zijn. Bijzonder is dat er in Scheemda in Groningen afgelopen winter een jong mannetje Zwartkeellijster in een tuin heeft overwinterd. Dit zou het elfde geval voor Nederland betreffen.

Elk jaar worden er in het najaar drie weekenden van Deception Tours op Vlieland georganiseerd. Tijdens zo'n weekend trekt half vogelend Nederland naar Vlieland om een nieuwe of zeldzame soort voor Nederland te vinden. Het weekend van 20 oktober 2017 begon al goed. Er zaten veel vogels op het eiland waaronder hoge aantallen lijsters. In de zeeoep en de duinen kwamen constant vogels aanvliegen van over zee, een teken dat er veel trek was. Onder andere de Hop werd in de duinen gezien. Halverwege de ochtend ontdekte Jaap Denee een Vale lijster in een achtertuin aan de Waddendijk. Onmiddellijk begaven de vogelaars op het eiland zich naar de aangewezen locatie. Vanaf de hogere dijk kon men zonder moeite in de achtertuin kijken waar inderdaad een Vale lijster op het gras aan het foerageren was! Doordat er in dezelfde achtertuin ook een Koperwiek foerageerde, kon heel goed het verschil in koptekening tussen beide soorten worden gezien. Dit betrof het achtste geval van een Vale lijster in Nederland. Er zijn twee voorjaarsgevallen bekend in april en mei. Daarnaast zijn er maar liefst vijf verschillende vogels in oktober en één in september in ons land gezien.

Op 21 januari 2018 ontdekte Joost van Bruggen een adult man Koningseider nabij de strekdam waar de

Figuur 1. De Vale lijster in een achtertuin op Vlieland, Oost-Vlieland 20 oktober 2017 (foto Jaap Denee).

veerdienst naar Vlieland en Terschelling gedurende het eerste uur ongeveer langs vaart. Hoewel de vogel op Waarneming.nl werd gemeld, stond er geen foto bij en de locatie (op zee) was dusdanig variabel dat er ook niet meteen vervolgwarnemingen kwamen. Op 9 februari namen Sander en Bas Lagerveld de veerboot en constateerden dat de Koningseider er nog zat. Daarna kwamen de zogenaamde 'twitchers', vogelaars die de vogel in prachtkleed graag wilden bekijken en fotograferen. Dat de vogel steeds in de buurt van de strekdam gezien werd, is verklaarbaar doordat het dieet van zowel Koningseider als Eider bestaat uit schelpen, kreeftachtigen, zeesterren en zeegrassen. Dit zal in de buurt van de strekdam steeds voldoende aanwezig zijn geweest. Tevens maken Eiders vaak gebruik van de dam om te rusten. De hele maand februari werd de vogel nog gezien, steeds in de buurt van de strekdam en in gezelschap van Eiders. Bizar genoeg wordt er op het moment van schrijven regelmatig een mannetje Koningseider voor de kust van Texel gemeld. Naar het schijnt zou dit dier een iets grotere knobbel op de snavel hebben, waardoor het mogelijk om een tweede Koningseider gaat. Ook deze zit steeds tussen de Eiders. Dat laatste is kenmerkend voor de soort. Alle waargenomen Koningseiders in Nederland werden in groepen Eiders aangetroffen. Ze overwinteren gewoonlijk in de kustwateren van Noorwegen en IJsland en broeden op de Arctische toendra in de buurt van water. Door olievervuiling, jacht en overbevissing van hun hoofdvoedsel neemt de wereldwijde populatie af.

Figuur 2. De Koningseider in het midden met links een vrouwtje en rechts een mannetje Eider, Harlingen 25 februari 2018 (foto Martijn Bot).

Invasiejaar

Deze winter was een invasiejaar voor twee zeldzame wintergasten: Grote kruisbek en Witstuitbarmsijs. De Grote kruisbek is een broedvogel in dennenbossen van Scandinavië, Schotland en Rusland. Normaal gesproken worden ze 's winters zelden in ons land gezien. In invasiejaren is dat anders; dan brengen tien- of honderdtallen de winter door in Nederland. Een invasiejaar wordt ingegeven door twee factoren of een combinatie ervan, namelijk voedselgebrek en een goed broedseizoen. Volgens Sovon waren de winters van 1982/83 en 1990/91 goed voor honderden tot duizenden Grote kruisbekken. Kleinere invasies van enkele tientallen exemplaren vonden onder andere plaats in 1993/94, 1997/98 en 2013/14. De Grote kruisbek is zoals zijn naam aangeeft iets groter dan een Kruisbek, waarbij vooral de zeer forse snavel opvalt. Met die snavel plukken Grote kruisbekken dan ook gemakkelijk hele larikskegels uit de boom en hakken ze de zaden uit de kegels van de Groveden (figuur 3). Hoewel de roep in vogelgidzen wordt genoemd als een handig kenmerk om beide soorten uit elkaar te houden, zijn beide soorten op gehoor niet

Figuur 3. Een Grote kruisbek is onder andere herkenbaar aan de dikke stierennek en een forse ondersnavel, maar een analyse van een geluidsopname geeft een definitieve soortdeterminatie, Strabrechtse Heide 20 november 2013 (foto Huub Reulen).

te onderscheiden. Uit recent onderzoek is gebleken dat Kruisbekken verschillende roepjes hebben en dat deze dialecten er vermoedelijk op duiden dat ze uit verschillende regio's afkomstig zijn. Sommige roepjes van bepaalde Kruisbektypen komen op het gehoor overeen met Grote kruisbek. Daardoor is het maken van een sonogram de enige betrouwbare manier om beide soorten op basis van roep uit elkaar te houden.

Afgelopen winter was er ook een invasie van barmsijsen in Nederland. Naast de Witstuitbarmsijs (*Carduelis hornemanni*) is er de Barmsijs (*Carduelis flammea*) die onderverdeeld wordt in Kleine (*cabaret*) en Grote Barmsijs (*flammea*), soms als ondersoorten, soms als verschillende soorten. Op Nederlandsesoorten.nl worden de Grote en Kleine barmsijs tegenwoordig als aparte soorten aangehouden. De Kleine barmsijs broedt met 200-300 paren in Nederland. Overwinteraars in ons land betreffen doorgaans alleen Kleine barmsijsen, met een kleine kans op een Grote barmsijs ertussen. Maar in invasiejaren zijn Grote barmsijsen numeriek ver in de meerderheid en is er een kans op de zeer zeldzame Witstuitbarmsijs! Dat er sprake is van een invasiejaar wordt vaak op trektelposten (hoge aantallen) en ringstations (vangsten) het eerst opgemerkt. Vanaf oktober 2017 werden er bijvoorbeeld veel meer Grote barmsijsen dan Kleine barmsijsen gevangen. Tevens werden er maar liefst vijf Witstuitbarmsijsen gevangen. In 2017 vingenvogelringstations Schiermonnikoog en Castricum ieder een eerste kalenderjaar Witstuitbarmsijs. In 2018 werden er in Meijndel (bij Den Haag), Overdinkel (bij Enschede) en Surhuisterveen ieder één Witstuitbarmsijs gevangen. Hierna volgt het verslag van ringer Derick Hiemstra van de vangst bij Surhuisterveen.

Op maandag 5 februari 2018 stonden de hele dag meerdere mistnetten opgesteld ondersteund door het afspelen van barmsijsgeluiden. Sinds half november, toen de invasie hier merkbaar werd, is bijna dagelijks gevangen. Bij controle rond 11 uur werden drie barmsijsen in het net aangetroffen. Al bij het uithalen van de vogels rees het vermoeden dat een ervan een Witstuitbarmsijs betrof. De witte

Figuur 4. In de hand rechts de Witstuitbarmijs, links en achter twee Grote barmsijzen, Surhuisterveen 5 februari 2017 (foto Derick Hiemstra).

flanken en witte onderkant vielen erg op. Omdat er ook twee Grote barmsijzen waren gevangen, was het verschil tussen de twee soorten goed vast te leggen. De Witstuitbarmijs valt niet per definitie op door een witte stuit, meer door het ontbreken van de strepen in het kleeft. Deze vogel had een erg witte zweem over zijn kleeft op de plekken waar andere barmsijzen veel meer crèmekleurig zijn. Eerst werd de vogel gewogen (gewicht 12,6 gram) en geringd, daarna werden verscheidene foto's gemaakt en gedeeld met collegaringers, die de eerste indruk bevestigden dat het inderdaad een Witstuitbarmijs betrof. Bijna alle Grote barmsijzen die door ons werden gevangen, komen van heel erg ver en zullen een volgende winter mogelijk aan de andere kant van de aarde opduiken. In totaal vingen wij (Derick en Tseard Hiemstra) deze winter ruim 1400 barmsijzen. Dit was onze eerste Witstuitbarmijs, een soort waarvan er vanaf 1911 nog geen 100 zijn geringd in Nederland.

Vleermuiswintertellingen 2018

Traditioneel werden in de eerste maanden van 2018 de vleermuiswintertellingen uitgevoerd door de FFF-Zoogdierwerkgroep Friesland voor de landelijke Zoogdierverseniging en het CBS. Coördinator Teddy Dolstra verzorgt inmiddels reeds enkele jaren de coördinatie van de vleermuiswintertellingen in Fryslân en Groningen. Door voor beide provincies de coördinatie te verzorgen, wordt een uitgebreider beeld van de ontwikkeling van de soorten in de diverse vleermuiswinterverblijven verkregen. De resultaten van 2018 komen overeen met de verwachtingen, maar bevatten ook verrassingen.

Door de gemiddeld warmere winters van de laatste jaren zien we tijdens de wintertellingen betrekkelijk weinig Gewone grootvleermuizen in de noordelijke vleermuiswinterverblijven. Conform de verwachting werd deze soort dan ook heel weinig overwinterend aangetroffen. In meerdere van de 'grotere' Friese objecten waren de aantallen aangetroffen vleermuizen over het algemeen stabiel, zowel qua soorten, als ook de aantallen per soort. In een ijskelder te Veenklooster

overwinterde sinds enkele jaren een Franjestaart. Dit jaar troffen we twee exemplaren aan. In Groningen is een toename van de Franjestaart te bespeuren. De afgelopen jaren was er al een lichte toename te zien in het aantal overwinterende Baardvleermuizen in de noordelijke winterverblijven. In het winterverblijf te Tytsjerk werden doorgaans gemiddeld drie of vier Baardvleermuizen geteld en in totaal vaak vijf tot zeven vleermuizen. Grote verrassing was dan ook dat hier de afgelopen winter 22 vleermuizen werden aangetroffen, waarvan dertien Baardvleermuizen. Een vergelijkbaar beeld zien we ook in een aantal Groningse objecten, terwijl juist het Drentse Westerbork steeds minder Baardvleermuizen telt. Men zou bijna de indruk kunnen krijgen, dat de Baardvleermuizen door de 'warmere' winters geen noodzaak meer hebben om naar een groter en meer vorstvrij object, zoals de aardappelkelders in Westerbork te trekken om te overwinteren. De komende jaren zal er dan ook extra aandacht zijn voor de achteruitgang van Baardvleermuis in Drenthe. In totaal zijn er gedurende de afgelopen wintertellingen zes soorten vleermuizen overwinterend aangetroffen. Daarnaast zijn van de Meervleermuis wel uitwerpselen aangetroffen op een kerkzolder die in het afgelopen (na-)jaar door de soort is gebruikt, maar hier werd de soort niet overwinterend aangetroffen. De aangetroffen overwinteraars in Fryslân afgelopen winter betroffen de Gewone dwergvleermuis, Ruige Dwergvleermuis, Watervleermuis, Baardvleermuis, Franjestaart en Gewone Grootvleermuis.

Figuur 5. Een Watervleermuis hangt tijdens een vleermuis-telling ondersteboven te overwinteren in een ondergronds object, Veenklooster winter 2008-2009 (foto Teddy Dolstra).

Overwinterende ongewervelden

Jaarlijks worden tijdens de vleermuiswintertellingen ook de overwinterende vlinders geteld. Een veel aangetroffen soort is het Roesje. Deze nachtvlinder is verreweg de algemeenste overwinteraar in ondergrondse objecten. De soort lijkt redelijk stabiel in vergelijking met voorgaande jaren. Andere overwinterende vlinders die vaker worden aangetroffen zijn Dagpauwoog en Kleine vos. Deze dagvlinders zijn beide in opvallend lagere aantallen aangetroffen dan in voorgaande jaren. Echter, deze soorten tonen vaak grote schommelingen in aangetroffen aantallen, dus hoeft de dip van afgelopen winter niet per definitie als zorgelijk te worden gezien.

De Holenspin werd tot voor enige jaren terug gedocumenteerd als uiterst zeldzaam en was slechts beperkt waargenomen in Zuid-Limburg. De soort is echter al langere tijd bekend uit een ondergronds object bij Tytsjerk. De afgelopen jaren is tijdens de vleermuiswintertellingen met enige regelmaat actief uitgekeken naar de aan- of afwezigheid van de soort in met name ondergrondse vleermuiswinterverblijven. Dit heeft inmiddels tot een behoorlijk aantal locaties geleid waar de soort daadwerkelijk is aangetroffen en ook afgelopen winter zijn er weer nieuwe vindplaatsen van de soort bijgeschreven. Ook de Holenwielwebspin die een stuk algemener is, is de afgelopen jaren op diverse nieuwe locaties aangetroffen. Daar waar de soorten reeds meerdere jaren worden waargenomen, lijken de populaties stabiel te zijn.

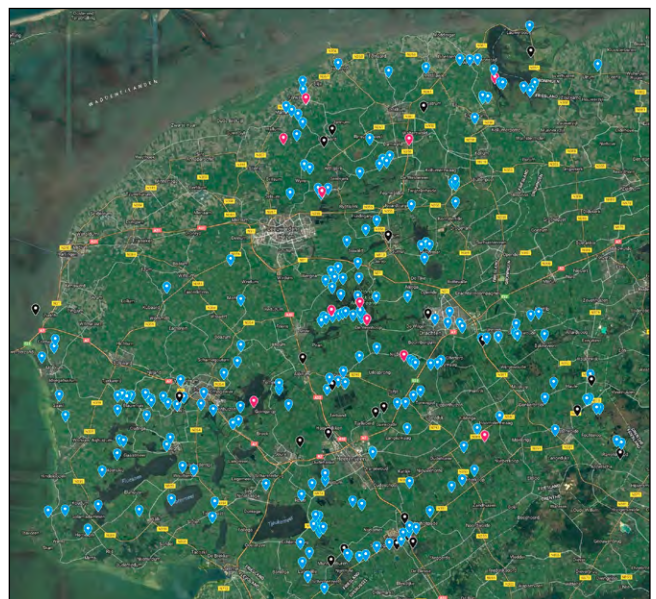
Zoogdierenstand in Fryslân

Bevers zijn in Nederland uitgestorven door twee grote oorzaken: biotoopvernietiging en jacht. Door zijn waterdichte pels werd er veel op de Bever gejaagd. Doordat dit dier grotendeels in het water leefde, werd het als 'vis' gezien en in de vastentijd veel gegeten. In 1826 is de Bever officieel uitgestorven verklaard in Nederland. Vervolgens zijn Bevers geherintroduceerd in de periode 1988-1992 in de Biesbosch en in 1994 in de Gelderse Poort. Vanaf 1991 leven er ontsnapte Bevers als een wilde populatie rondom Lelystad. Door pioniers uit Duitsland kwam er vers bloed in de populatie. In 2008 zijn er Bevers uitgezet in het grensgebied van Groningen en Drenthe. In Fryslân leven momenteel twee Bevers. Een leeft vlakbij Makkum, waar het dier weliswaar in zowel de Noordwaard als de Zuidwaard rondzwemt, maar verder aardig trouw aan de omgeving blijft. Deze Bever heeft een burcht gebouwd aan de zuidzijde van het gebied. Met de Bever van het Tjeukemeer is het anders gesteld. Die is reislustig en zwemt van de Brekken bij Lemmer naar IJlst en is zelfs bij de Grienedyk bij Sneek op camera vastgelegd. Ook zijn via trapcams beelden bekend uit het Jentjemeer en Langweer. Hoewel er meerdere camerabeelden van de Bever beschikbaar zijn, is het niet zeker of het om één of meerdere dieren gaat. De Bever van het Tjeukemeer heeft twee jaar geleden al een burcht gebouwd die meer dan 180 centimeter hoog is. Door het verslepen van takken naar de burcht is ter plaatse een brede wissel ontstaan.

In tegenstelling tot de Bever is de Otter in Fryslân wel een algemene verschijning. De soort breidt zich uit naar het noorden van de provincie en is in Dokkum gesignaleerd. Mogelijk betreft het een zwerver uit het Lauwersmeergebied. Ook zijn er waarnemingen ten noorden van de Dokkumer Ee gedaan en in de voormalige gemeente Ferwerderadeel zelfs in de buurt van de Waddenzee kust. Tot nu toe zijn er nog geen Otters op de Waddeneilanden vastgesteld, maar wie weet gebeurt dat wel binnen afzienbare tijd. Uit omliggende landen zoals het Verenigd Koninkrijk en Denemarken is de Otter ook bekend uit de kustregio's, waar de soort onder andere op platvis en krabben jaagt. Er lijkt een verbinding te zijn ontstaan tussen Drenthe en Fryslân via het Koningsdiep langs Bakkeveen. Ten zuiden van Drachten en Buitenpost zijn ook al Otters gemeld. Ondanks de aanwezigheid van mooie brede rietsloten is er maar weinig otteractiviteit ten noorden van de grens Makkum - Bolsward - Leeuwarden. Recentelijk werd er middels een trapcam in de achtertuin van een bewoner uit de wijk Blitsaerd in Leeuwarden een Otter gemeld. De bewoner heeft het filmpje op Youtube gezet. Het is via deze link te bekijken:

www.youtube.com/watch?v=YBY4v_uJOKU.

Sommige gebieden waar in voorgaande jaren wel veel otteractiviteit was, zijn nu stiller. Dit geldt onder andere voor het Tjeukemeer, delen van de Tjonger, de Linde en het Easterskar. Vermoedelijk komt dat door doodgereden dieren. Daardoor ontstaan gaten in de populatie die binnen enkele jaren weer worden opgevuld door nieuwe dieren. In 2017 zijn er 21 Otters doodgereden, in 2016 waren dat er 24. Uit DNA-onderzoek is gebleken dat er in Fryslân tenminste 45 verschillende Otters rondlopen. Het werkelijke aantal zal hoger liggen, omdat niet van elke Otter spraints zijn verzameld.

Figuur 6. Kaart met otterwaarnemingen 2017. Zwarte markers staan voor vondsten van dode Otters (verdrongen of doodgereden), rode markers zijn dieren ter plaatse (zichtwaarnemingen of camerabeelden), blauw markers zijn sporen (uitwerpselen of pootafdrukken).

Figuur 7. Boomkikkers in Zuidoost-Fryslân, 22 mei 2009 (foto Teddy Dolstra).

De Das is in Zuidoost-Fryslân een algemeen voorkomend zoogdier, maar in de noordelijke helft van de provincie ontbreekt deze nog grotendeels. Vooral in Gaasterland is de Das erg algemeen. Ook ten zuiden en oosten van Heerenveen zijn meerdere dassenburchten bekend. Bij Tjalleberd en in het ruige terrein bij de Fonejachtbrug is een kleine burcht. Bij Holwerd werden vorig jaar pootafdrukken en een mestputje gevonden, maar nog geen burcht. Dergelijke zwervers zijn uiteindelijk wel nodig om het verspreidingsgebied uit te breiden, maar ook het leefgebied moet geschikt zijn voor de soort. In 2017 werden verspreid over de provincie, maar voornamelijk in Gaasterland 121 Dassen doodgereden. Ervan uitgaande dat ongeveer een vijfde tot een zesde van de populatie wordt doodgereden, zou dat op een ruwe schatting uitkomen dat er tussen de 600 en 750 Dassen in Fryslân leven. Men blijft gespist op uitbreidingen van het areaal van de soort in gebieden ten westen van Leeuwarden, ten noorden van Drachten en in de Noordelijke Wouden.

De Boommarter komt hoofdzakelijk in hetzelfde leefgebied voor als de Das, enkele uitzonderingen daargelaten. Zo is Boommarter ook bekend uit de omgeving van Tijnje, Earnewâld, het Leeuwarder Bos en het Lauwersmeergebied. Steenmarter en Bunzing komen in heel Fryslân voor. Van Wezel en Hermelijn zijn te weinig gegevens bekend om een duidelijk

beeld te krijgen. Landelijk wordt vermoed dat deze soorten achteruitgaan, maar doordat ze zo moeilijk te monitoren zijn, is dit lastig met zekerheid vast te stellen.

Amfibieëntrek 2018

Tussen de vorstperiode van eind februari en die van half maart zijn de amfibieënschermen in Noordwolde-Zuid en Beetsterzwaag weer opgezet. Op een later moment zullen de resultaten van de overzetacties gepresenteerd worden. Op www.padden.nu wordt getracht de overzetresultaten actueel zichtbaar te houden voor de geïnteresseerden en deelnemers. Hoewel de afgelopen winter in eerste instantie vooral zacht weer bracht, zal de dubbele vorstperiode in het vroege voorjaar zeker gevolgen hebben voor de eindresultaten van de overzetacties. Wat zeker is, is dat de schermen voor een aantal dieren te laat zijn opgezet. Zowel in Beetsterzwaag als in Noordwolde-Zuid zijn diverse verkeersslachtoffers vastgesteld in de week vóór het opzetten van de schermen. Vooral de nachten met warme regen waren funest. Vanaf de tweede vorstperiode was er veelal een lage luchtvochtigheid, waardoor de amfibieëntrek vooral moeizaam op gang kwam. In Noordwolde-Zuid was behalve een enkele Kamsalamander ook een Boomkikker een opvallend verkeersslachtoffer. Boomkikkers in het zuiden van de provincie behoren niet tot een natuurlijke populatie, maar lijken zich in

Figuur 8. De Zwarte Moerbei groeit aan de zuidzijde van de kerk en moet gestut worden, Dokkum 7 juni 2011 (foto Han van Meegeren).

de regio wel in stand te kunnen houden. Het bewijs dat de soort geschikte overwinteringsplaatsen heeft weten te vinden in de regio wordt geleverd door het reeds vroeg tijdens de trek waarnemen van de soort.

Floristisch 2017

In het vorige nummer van Twirre zijn reeds diverse bijzondere floristische waarnemingen uit 2017 vermeld. Maar er zijn nog enkele bijzonderheden en/of zeldzaamheden voor Fryslân te noemen. Teddy Dolstra trof nabij Beetsterzwaag in een bietenakker een aantal exemplaren Fluweelblad aan. Dit eenjarige akkeronkruid is na 1990 in Fryslân op slechts ongeveer zes locaties aangetroffen. Meestal in kleine aantallen, maar rond 1992 trof Dolstra bij Steggerda tientallen exemplaren van de soort aan in maïspcelen, waar de soort juist aan het zicht wordt onttrokken. Het is dus de moeite waard om ook als florist eens vaker de maïsakkers onder de loep te nemen om mogelijk op deze wijze de soort beter op de kaart te krijgen.

Er komen steeds meer uitheemse soorten verwilderd voor in Nederland en ook Fryslân ontkomt hier niet aan. Dolstra trof zo in Drachten langs een voor enige jaren terug heringerichte waterpartij een groot aantal exemplaren aan van *Lobelia siphilitica*. Deze adventiefsoort is uit Noord-Amerika afkomstig en is tot op heden op circa tien locaties aangetroffen na 1990. De vondst in Drachten is de eerste geregistreerde

waarneming ten noorden van Zwolle. De komende jaren zal moeten uitwijzen of de soort zich invasief zal gaan gedragen of niet. De herkomst van deze *Lobelia* op deze locatie is vooralsnog onduidelijk, maar zeer waarschijnlijk moet dit een 'ontsnapte' tuinplant zijn.

Zeggen zijn voor veel floristen een slag apart. Te meer wanneer het om de hybriden gaat. Wieger Poelstra trof ten zuiden van Buitenpost aan de rand van een bermsloot de hybride *Carex x beckmanniana* aan. Deze soort is de hybride van de Oeverzegge (*Carex riparia*) en de Snavelzegge (*Carex rostrata*). Het is zeer waarschijnlijk dat de soort meer voorkomt dan de huidige verspreiding laat zien. Oude waarnemingen laten zien dat de hoofdverspreiding in Fryslân is gelegen, maar er zijn slechts enkele geregistreerde waarnemingen van na 1990 bekend. Een hybride dus die in principe meer aandacht behoeft om naar uit te kijken en redelijk goed is te herkennen, omdat hij intermediair is tussen de beide oudersoorten.

Rode ogentroost is een soort die juist meer aan de kust en in het rivierengebied te vinden is. Echter, soms wordt de soort ook meer landinwaarts aangetroffen. Dolstra trof de plant in hartje Drachten aan in 2017. Bij nader onderzoek bleek dit een herontdekking in het betreffende uurhok te zijn na ruim 30 jaar. De kans is klein, maar niet geheel onmogelijk dat de soort op zijn standplaats optreedt als zoutadventief. Zijn status op deze betreffende plek moet de komende jaren blijken.

Monumentale Moerbei

Onlangs is onder de aandacht gekomen de Zwarte moerbei bij de Sint-Martinuskerk in Dokkum. Het betreft een zeer zeldzame boomsoort die onder andere op de website Monumental Trees wordt genoemd. Ook is de locatie opgenomen op de website Verspreidingsatlas.nl. De betreffende boom zou in 1750 door een predikant bij de kerk zijn aangeplant en is daarmee dus 268 jaar oud! Hoewel de boom met kabels en stutten overeind wordt gehouden, is deze nog steeds vitaal. Op een hoogte van 1,30 meter heeft de boom een stamomtrek van 120 centimeter. Een tak die recentelijk afbrak en vervolgens is afgezaagd, bleek zelf al zo'n 150 jaar oud te zijn. Het ochtendprogramma Vroege Vogels heeft Gertie Papenburg gevraagd mee te werken aan een item dat begin mei 2018 uitgezonden zal worden. Tevens zal er een brochure worden samengesteld over deze bijzondere boom.

Merel Zweemer
De Boorne 15
8939 BS Leeuwarden
mzweemer@googlemail.com

Teddy Dolstra
Weerdijk 13
8488 GN Nijeholtwolde
tdolstra@xs4all.nl